

Whistleblowing

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá stále aktuálnější problematikou whistleblowingu. Přijetím Směrnice o ochraně osob, které oznamují porušení práva Unie, vznikla členským státům EU povinnost provést transpozici do 17. prosince 2021. Česká republika tuto povinnost prozatím nesplnila a je tedy více než rok v prodlení. Přípravovaný návrh zákona o ochraně oznamovatelů, který by Směrnici promítnul do právního řádu, již prošel prvním čtením v Poslanecké sněmovně a je velice pravděpodobné, že dojde k jeho schválení.

Cílem této práce je představit whistleblowing a jeho vývoj, ale také popsat, co zavedení oznamovacího systému do interních procesů obnáší, jak předpisy upravují instituty související s whistleblowingem napříč právním řádem a podrobně rozebrat aktuální návrh zákona o ochraně oznamovatelů, ale představit i dřívější legislativní pokusy.

První kapitola popisuje whistleblowing a jeho vývoj ve světě i v České republice. Nastíněn je zde význam pojmu whistleblowing a jeho propojení s interním compliance. Co se týče vývoje whistleblowingu, je v kapitole vysvětlen princip tzv. qui tam žalob a jeho následné promítnutí do zákonodárství. Pozornost je věnována i českému vývoji, a to především Pracovní skupině WP 29. Další část práce se věnuje whistleblowingu v podnikové praxi, možnostem jeho zavádění a výhodám, které společností může přinášet.

Následující kapitola se zabývá právní úpravou související s whistleblowingem. Přestože zákon o ochraně oznamovatelů nebyl dosud přijat, lze napříč právním řádem nalézt jednotlivé instituty, které sledují stejný nebo podobný účel jako whistleblowing, nebo s ním jinak souvisejí. Jedná se zejména o zákoník práce, AML zákon, ochranu osobních údajů nebo správněprávní a trestněprávní aspekty oznamování.

Závěrečná část práce se zaměřuje na aktuální návrh zákona o ochraně oznamovatelů a dřívější legislativní pokusy. Cílem poslední kapitoly je nejen návrh zákona popsat a kriticky ho zhodnotit, ale i poukázat na úpravu de lege ferenda. Pozornost je věnována věcné a osobní působnosti návrhu zákona, vymezení odvetných i ochranných opatření nebo podmínkám, za kterých bude oznamovatelům přiznávána ochrana.

Klíčová slova: [Whistleblowing, ochrana oznamovatelů, zákon o ochraně oznamovatelů]